

Հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը սաների ծնողների(նրանց օրինական ներկայացուցիչների) հետ՝ սաների կրթական աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցում

Դաստիարակ՝ Սահականուշ Փանոսյան

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
Բաժին 1	
Ընտանիքի եվ մանկապարտեզի դերը երեխայի զարգացման հարցում.....	5
1.1 Ընտանիքի հետ համագործակցության ձևերը.....	8
Բաժին 2	
Հետազոտական աշխատանք.....	11
2.1 Հետազոտական աշխատանքի գործնական մասը.....	13
Եզրակացություն.....	17
Գրականության ցանկ.....	18
Հավելված 1.....	19

Ներածություն

Երեխան ունի իր առանձնահատուկ տեսնելու,
Մտածելու և զգալու ունակությունները:
Չկա ավելի հիմար բան, քան փորձել
փոխարինել դրանք մեր ունակություններով:
Ժան Ժակ Ռուսո

Հետազոտական աշխատանքի թեման է «Մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը սաների ծնողների(նրանց օրինական ներկայացուցիչների) հետ՝ սաների կրթական աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցում»: Այն կազմված է բովանդակությունից, ներածությունից, բաժիններից, ենթաբաժիններից, հետազոտական մասից, եզրակացությունից և գրականության ցանկից:

Վաղուց վիճել են, թե ինչն է ավելի կարևոր անհատականության ձևավորման մեջ՝ ընտանիքը, թե հանրային կրթությունը. որոշ մեծ ուսուցիչներ առաջնահերթությունը ընտանիքն էին տալիս, մյուսները տեղ էին տալիս հասարակական հաստատություններին: Այսպիսով, Յա.Ա. Կոմենսկին մայրական դպրոց անվանեց այն գիտելիքների հաջորդականությունն ու քանակությունը, որը երեխան ստանում է մոր ձեռքերից և բերանից: Մայրիկի պարապմունքներ՝ առանց գրաֆիկի փոփոխությունների, առանց հանգստյան օրերի և արձակուրդների: Որքան բազմազան ու բովանդակալից է դառնում երեխայի կյանքը, այնքան մեծանում է մայրական մտահոգությունների շրջանակը: Յ.Ա. Կոմենսկին կրկնում է մեկ այլ ուսուցիչ՝ հումանիստ Ի.Գ. Պեստալոցին. «Ընտանիքը դաստիարակության իսկական օրգան է, այն սովորեցնում է գործով, իսկ կենդանի խոսքը միայն լրացնում է և, ընկնելով կյանքից հերկած հողի վրա, բուրրովին այլ տպավորություն է ստեղծում»¹:

Ի հակադրություն՝ ուտոպիստ սոցիալիստ Ռոբերտ Օուենը ընտանիքը համարում էր չարիքներից մեկը նոր մարդու ձևավորման ճանապարհին: Նրա գաղափարը երեխայի բացառապես սոցիալական կրթության անհրաժեշտության մասին վաղ տարիներինակտիվորեն մարմնավորվել է մեր երկրում՝ ընտանիքին միաժամանակյա վերածելով «բջի» դիրքի՝ «հետամնաց» ավանդույթներով ու սովորույթներով:

Ռուսաստանում խորհրդային իշխանության հաստատումից հետո նախադպրոցական կրթությունը դարձավ համազգային նշանակության խնդիր: Հիմնական նպատակը խորհրդային պետության քաղաքացու ձևավորումն էր: Վաղ խորհրդային շրջանի ուսուցիչները ընտանիքը համարում էին ոչ թե որպես պոտենցիալ կամ իրական դաշնակից, այլ ավելի շուտ որպես խոչընդոտ. պատշաճ կրթության համար երեխաները գործոն են, որոնց պետք է ենթարկել հասարակությանը, և որի դեմ պետք է պայքարել:

¹ <https://hy.wikipedia.org/>:

Այս տեսակի գաղափարները հետագայում զարգացան Ա.Ս. Մակարենկոյի ստեղծագործություններում. «Ընտանիքները լավն են և վատը: Մենք չենք կարող երաշխավորել այն փաստը, որ ընտանիքը կարող է կրթություն ստանալ այնպես, ինչպես ցանկանում է: Պետք է ընտանեկան կրթություն կազմակերպենք»:

Ներկայումս վերակառուցվում է նախադպրոցական կրթության համակարգը, և մանկավարժական գործընթացի մարդկայնացումը գտնվում է այս վերակառուցման կենտրոնում: Այսուհետ դրա նպատակը ոչ թե հասարակության անդամի կրթությունն է, այլ անհատի ազատ զարգացումը, իսկ ընտանիքի հետ աշխատանքի նպատակը դաշնային պետական պահանջների հիման վրա միասնական կրթական տարածքի ստեղծումն է:

Յուրաքանչյուր անհատի ճակատագիրը դասավորվում է դեռ մանկուց: Երեխաների դաստիարակության, զարգացման, ապագայի ձևավորման մեջ որքան մեծ է ընտանիքի դերը, դրանից էլ զատ՝ մանկապարտեզինը:

Լև Տոլստոյն ասել է. «Ամենաանշան մանրուքներն անգամ օժանդակում են երեխայի բնավորության և էության կազմավորմանը»: Եթե ծնողներն ու մանկավարժները հասկանան, որ ուսուցման և դաստիարակության մեջ չկան մանրուքներ, ապա հենց համագործակցային աշխատանքի շնորհիվ էլ կիրականացնեն մի մեծ առաքելություն՝ երեխայի համար ժպտուն, պայծառ առօրյայի ապահովումն ու լիարժեք մարդ ձևավորելու վեհ գործը»²:

Մանկապարտեզ-ընտանիք համագործակցությունը երեխաների զարգացման կարևոր մասն են կազմում, քանի որ այդ կապը ավելի արդյունավետ է դարձնում երեխային ճիշտ զարգացմանը նպաստելը:

Մեր աշխատանքի բուն նպատակն է հնարավորինս ներկայացնել մանկապարտեզ-ընտանիք կապի առանձնահատկությունները, առավելությունները երեխայի դաստիարակության հարցում:

---

² Նախաշավիղ, 2016.5, էջ 45:

Բաժին 1 Ընտանիքի ել մանկապարտեզի դերը երեխայի զարգացման հարցում

Երեխայի կրթադաստիարակչական գործում առաջնային դեր ունի ընտանիքը: Ընտանիքը եղել և մնում է անձի բարոյադաստիարակման հիմնական օղակն ու վճռական գործոնը: Ընտանիքից է սկսվում բարոյական դաստիարակման նախահիմքերի կառուցումը: Երեխան ծնվելով ընկնում է իր համար բոլորովին նոր վայր, որտեղ նրա առաջին ու հիմնական սյունը ընտանիքն է: Առաջինը տեսնում է իր ծնողներին, շփվում նրանց հետ: Ծնողների վաղ ներգործությունները, որոնք նույնիսկ կարող են չգիտակցվել երեխայի կողմից, ազդում են նրա հետագա զարգացման վրա: Ընտանիքում են դրվում երեխայի բարոյական, գեղագիտական դաստիարակման հիմքերը: Երեխայի համար ընտանիքը պատրաստի օրինակ է սեփական կյանքը կառուցելու համար:

Յուրաքանչյուր երեխա իր ընտանիքի հայելին է, և ծնողներն են պատասխանատու նրա հետագա ողջ կյանքի համար. երեխան ամենից առաջ իր ընտանիքում է տեսնում բարության, ուշադրության, քնքշանքի, թույլերի նկատմամբ խղճահարության ու օգնելու հիմքերը: Երեխան յուրացնում է ընտանեկան ավանդույթներն ու սովորույթները՝ նախապատրաստվում է հետագա աշխատանքային գործունեությանը: Ընտանիքում են դաստիարակվում երեխայի ինքնասպասարկումը, ինքնակազմակերպումը, պատասխանատվությունը, հոգատարությունը:

Մակարենկոն ասել է. «Ընտանիքը դաստիարակում է՝ ինչպես կարող է: Մենք՝ մանկավարժներս, պետք է ուղղորդենք այդ գործընթացը»³: Մանկապարտեզը պետք է ստեղծի միջավայր երեխայի ճիշտ զարգացման համար, ստանձնի խաղընկերոջ դերը: Երեխայի զարգացման կարևորագույն նախապայմանը զարգացման բոլոր ոլորտներում՝ ֆիզիկական, սոցիալական, իմացական փոխկապակցվածությունն է: Երեխան պետք է հաճախի մանկապարտեզ, քանի որ այն մեծ դեր ունի երեխայի սոցիալիզացման գործում: Հայտնվելով մանկապարտեզում՝ երեխան շփվելու նոր հատկություն է ձեռք բերում: Նրա էմոցիոնալ դաշտում տեղի է ունենում փոփոխություն: Նրա հին խաղալիքները փոխարինվում են նորերով: Երեխայի համար մանկապարտեզում սահմանվում է հատուկ օրակարգ: Փոքրիկը զբոսնում է, խաղում, սնվում օրվա հստակ ժամերին: Ստանում է իր առաջին առաջադրանքները, որոնք փորձում է ճշտությամբ կատարել: Նման պարզ խնդիրները երեխաների մոտ զարգացնում են պատասխանատվություն և ինքնուրույնություն: Դրական համագործակցությունը երեխայի շուրջ ստեղծում է մի միջավայր, որտեղ ընտանիքները, ուսումնական հաստատությունը և համայնքը համատեղ աշխատում են երեխաների կրթությանն ու դաստիարակությանն ուղղված ընդհանուր

³ Նախաշավիղ, 2016.5, էջ 48:

նպատակներին հասնելու համար: Մանկավարժների և ընտանիքների միջև դրական հաղորդակցությունն արդյունավետ ուսումնական մթնոլորտ է ստեղծում երեխաների համար: Երեխայի ընտանիքի անդամները նրա առաջին ուսուցիչներն են: Մինչև նախադպրոցական հաստատություն հաճախելը երեխաները շատ բան են սովորում ընտանիքում՝ սկսած սպասքից օգտվելուց մինչև ընթերցանություն: Ընտանիքի անդամներն են երեխաների համար կենսականորեն կարևոր որոշումներ ընդունում, շրջապատում նրանց սիրով, կրթում և դաստիարակում: Նրանք շատ լավ են ճանաչում իրենց երեխաներին և գործոն դեր ունեն նրանց դաստիարակության գործընթացում: Երեխաներն իրենց վրա կրում են ընտանիքի աղետությունը, ուստի դաստիարակները պետք է լրջորեն հաշվի առնեն այդ փաստը և երեխաների հետ աշխատելիս ամրապնդեն կապը ընտանիքի հետ՝ նկատի ունենալով դրանց առանձնահատկությունները և տարբերությունները:

Ընտանիքի անդամները ընձեռում են ուսումնական հաստատությունում իրենց երեխայի կրթադաստիարակչական աշխատանքներին մասնակցելու տարբեր հնարավորություններ: Նրանք կրթական հաստատության ցանկալի հյուրերն են, և շատ խրախուսել է նրանց գիտելիքների և փորձի կիրառումը տարբեր ուսումնական և կազմակերպչական նպատակներով: Օրինակ՝ ընթերցանության և արվեստի պարապմունքներին, միջոցառումների և էքսկուրսիաների ժամանակ կարելի է օգտագործել ընտանիքի անդամների ներուժը: Ծնողների տրամադրվածությունն ապահովելը սկսում է մանկավարժական կազմի հետ առաջին իսկ հանդիպումից: Հարգալից վերաբերմունքը, աշխատանքի սկզբունքների, ընթացակարգի, նպատակների և գործողությունների վերաբերյալ քննարկումները մեծապես նպաստում են ընտանիքների ներգրավմանը երեխաների ուսումնակրթական գործընթացին:

Ըստ «Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենքի՝ 17-րդ հոդվածի IV մասի 10-րդ կետով՝ մանկավարժը պետք է համագործակցի սաների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ⁴: Հարկ է բացատրել հենց սկզբից, որ նրանց մասնակցությունը պարապմունքներին շատ օգտակար է թե՛ դաստիարակների, թե՛ երեխաների համար: Ընտանիքի անդամների նպատակային ներգրավումը պահանջում է ժամանակ, պլանավորում և պատկերացում ընտանիքի անդամների հետաքրքրությունների և հնարավորությունների մասին: Ծնողներին անհրաժեշտ է նախապես ծանոթացնել կատարվելիք աշխատանքներին, իմանալ նրանց նախասիրությունները, մասնագիտական հնարավորությունները, աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը և այլն: Մասնակցության ձևերը ներկայացնող ցուցակի կամ հարցաթերթիկի միջոցով կարելի է պարզել, թե ինչով և ինչպես է ընտանիքը ցանկանում օգնել դաստիարակին: Ծնողների հետ աշխատանքը պետք է իրականացվի կազմակերպված, նախնական պայմանավորվածությամբ, որպեսզի այն չկրի ձևական բնույթ և լինի արդյունավետ բոլոր կողմերի համար:

Անհրաժեշտ է հստակ պլանավորել, թե ինչպես պետք է ընտանիքները ներգրավվեն կրթական գործընթացում: Ուսումնական հաստատության

---

⁴ <https://www.arlis.am/>:

աշխատակազմի և ընտանիքների միջև համագործակցային և փոխգործուն հարաբերություններ կառուցելու համար էական նշանակություն ունեն հարգանքը և վստահությունը երեխայի և նրա ընտանիքի անդամների հանդեպ: Շատ կարևոր է ընդունել ընտանիքի անդամների բացառիկ դերը:

Արդյունավետ ուսուցում ապահովելու համար մանկավարժը պետք է մշտական կապի մեջ լինի երեխայի ընտանիքի հետ: Նրա պարտականությունն է հաստատել և պահպանել ամուր կապեր ընտանիքի հետ: Երեխայի զարգացման, առաջընթացի ու կարիքների վերաբերյալ քննարկումները և տեղեկությունների փոխանակումը օգտակար են և՛ ընտանիքի անդամների, և՛ դաստիարակների համար:

Ընտանիքի անդամներին պետք է առաջարկվեն ուսումնական հաստատության կյանքին մասնակցելու տարատեսակ հնարավորություններ:

Բաժի 1.1 Ընտանիքի հետ համագործակցության ձևերը

Ընտանիքին մանկապարտեզի գործունեությանը մասնակից դարձնելու համար կարելի է կիրառել բազում մեթոդներ, որոնք կօգնեն երեխային ինքնուրույն հասնել հաջողության:

1. Ծնողական և մանկավարժական ժողովներ

Ժողովները մանկապարտեզի և ընտանիքի միջև կարևոր դեր են խաղում: Դրանք հիմք են ծառայում՝ ի ցույց դնելու այնպիսի խնդիրներ, որոնք հնարավոր չէ արձարծել սովորական աշխատանքային ժամերին: Ժողովներ վարելիս մանկավարժը պետք է ձգտի օգնել ծնողներին, որպեսզի իրենց հանգիստ, ցանկալի հյուր զգան, քանի որ պարտեզը մանկավարժի «տարածքն» է: Շփման ժամանակ օգտագործվում է ոչ նեղ մասնագիտական բառապաշար, որ շփումը մտերմիկ լինի: Անհրաժեշտ է ընդգծել երեխայի դրական հատկանիշները, ծնողներին առաջարկել հատուկ մեթոդներ, որոնցով նրանք կարող են օգնել իրենց երեխային: Ծնողների գնալուց հետո մանկավարժը պետք է մանրամասն գրի առնի ժողովի արձանագրությունը՝ ներառելով առաջարկությունները ու քննարկված հարցերը:

2. Առաջարկությունների տուփեր

Առաջարկությունների արկղիկը, որը հիմնականում ամրացվում է մանկապարտեզի միջանցքների պատերին, հիմք է հանդիսանում, որ ծնողները արտահայտեն իրենց մտահոգությունները՝ երեխաների հետ կապված այս կամ այն հարցի շուրջ: Ծնողը պարտավոր չէ իր թերթի վրա նշել իր կամ երեխայի անունը: Արկղը բացվում է ժողովների ժամանակ և քննարկվում դրա մեջ հավաքված հարցերը. լինում են նաև բարեմաղթանքներ, որոնք մանկավարժը ընթերցում է ժողովի ընթացքում:

3. Տնային այցեր

Այցերն ընտանիքներ կարևոր տեղեկություն կարող են տալ երեխայի մասին և ամրապնդել փոխհաղորդակցումը: Դաստիարակը նախապես տեղեկացնում է իր այցելության նպատակի մասին: Այստեղ է, որ դաստիարակը նկատում է, թե ինչպիսին են ընտանիքում մանկավարժական մեթոդները:

Տնային այցերը մասնագետին երեխայի և ծնողների կյանքի պայմանների մասին լրացուցիչ հնարավորություն են տալիս: Մանկավարժին թույլ է տրվում իրագործել այն սկզբունքը, ըստ որի՝ կրթական ծրագրերը սկիզբ են առնում այնտեղ, որտեղ գտնվում է երեխան: Այցերի ծրագրերը խիստ բազմազան են: Կարևոր է, թե այցի նպատակը ծնողն է, երեխան, թե՛ ընտանիքը: Այցի ժամանակ կարելի է տունը նմանեցնել խմբասենյակին և կիրառել երեխայակենտրոն մոտեցում: Պետք չէ

ակնկալել, որ տնային այցերը կկարողանան լուծել խոշոր հիմնախնդիրներ: Դաստիարակը պետք է ունենա լավ տրամադրություն, մոռանա բողոքների մասին, թույլ չտա դիտողություններ և քննադատություններ, խորհուրդներ տա զգուշավորությամբ:

4. Շարաթական գրություններ

Ամեն շաբաթ մի առանձին գրություն կարելի է ուղարկել յուրաքանչյուր ընտանիքի՝ տեղեկացնելու համար իրենց երեխայի նախընտրելի գործունեության տեսակի մասին, ինչպես նաև որևէ այլ տեղեկություն հաղորդելու համար:

5. Ոչ պաշտոնական գրություններ

Մանկավարժական կազմը կարող է երեխայի հետ տուն ուղարկել կարճ գրություններ, որպեսզի ընտանիքի անդամներին տեղեկացնի երեխայի հմտությունների ձեռքբերման կամ որևէ այլ իրականացված գործունեության մասին, ինչպես նաև շնորհակալություն հայտնի նրանց՝ ուսումնական հաստատությանն աջակցելու համար: Ընտանիքի անդամները նույնպես կարող են մանկավարժներին ուղարկել գրություններ՝ իրենց երախտագիտությունը հայտնելու կամ որևէ խնդրանք հաղորդելու համար:

6. Անհատական գրառումների գրքույկներ

Գրառումների գրքույկները կարող են ամեն օր տնից հաստատություն կամ հակառակ ուղղությամբ ուղարկվել՝ ընթացիկ տեղեկատվությունը միմյանց հաղորդելու նպատակով: Ընտանիքները կարող են նախազգուշացնել մանկավարժներին հատուկ իրադարձությունների, օրինակ՝ ծննդյան տոների, նոր աշխատանքի հնարավորությունների մասին:

7. Պատի տեղեկատվական թերթեր

Պատի տեղեկատվական թերթը կարող է օգտակար լինել ընտանիքներին՝ միշտ թարմ տեղեկատվություն հաղորդելով նրանց ժողովների ու հատուկ իրադարձությունների, ամենօրյա պարապմունքների բաշխման ցանկի, ընտանիքների համար նախատեսված միջոցառումների, ինչպես նաև ընդհանուր առմամբ ուսումնական հաստատության անցուղարձի մասին:

8. Հեռախոսային զանգեր

Կարելի է հատուկ նպատակով զանգահարել կամ ամիսը մեկ անգամ զանգահարել յուրաքանչյուր ընտանիքի՝ պարզապես կապը պահպանելու համար:

9. Երեխային հաստատություն բերելու և տուն տանելու ընթացքում ընկած ժամանակը

Ուսուցանող թիմը կարող է այնպես կազմել ժամատախտակը, որ երեխային հաստատություն բերելու և տուն տանելու ընթացքում եղած ժամանակը օգտագործվի ծնողների հետ ոչ պաշտոնական հաղորդակցություն ապահովելու համար:

10. Բրոշյուրներ

Բրոշյուրները կարող են օգնել ծնողներին ծանոթանալ ծրագրին: Բրոշյուրները կարող են հակիրճ նկարագրել ծրագրի էությունն ու նպատակները և ընդհանուր տեղեկատվություն տալ դրա մասին⁵:

Գործում է նաև «Վստահության հեռախոս», «Մանկավարժի հյուրասրահ», «Գաղափարների տոնավաճառ»: Մրանք ժամանակակից ձևեր են, որոնց միջոցով տարբեր մասնագետներ կապի մեջ են մտնում ծնողների հետ:

Այս բոլոր միջոցառումները կատարելագործում են մանկապարտեզները և ճիշտ օրինակ դարձնում նոր ստեղծվող պարտեզների համար: Դրանք պետք է շարունակական լինեն, որպեսզի արդյունավետ ազդեցություն գործեն երեխայի զարգացման վրա:

---

⁵ Այլընտրանքային մոդելներով 5-6 տարեկան երեխաների նախադպրոցական կրթության կազմակերպումը, Երևան 2010, էջ 89:

Բաժին 2. «Մեանի թիվ 3 Հեքիաթ մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ-ի մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը սաների ծնողների հետ՝ սաների կրթական աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցում

Մանկապարտեզի գործունեության մեջ ընտանիքի ներգրավումը դարձել է շարունակական գործընթաց: Այդ գործընթացի կազմակերպումը տարբեր մանկապարտեզներում յուրովի է անցկացվում: Մենք ընտանիք-մանկապարտեզ համագործակցությունը պատկերացնում ենք այսպես:

Ուսումնական տարվա սկզբում անցկացվող ծնողական ժողովների ժամանակ ծնողները ծանոթանում են տարվա ընթացքում նախատեսված աշխատանքներին, կրթության և դաստիարակության պլաններին: Տեղեկատվության ձևով հաղորդվում են մանկավարժական գիտելիքներ:

Խմբային ժողովներ անցկացնում ենք 2-3 ամիսը մեկը անգամ: Ժողովը պլանավորում ենք նախօրոք, հայտարարությունը տեղադրվում է 3-5 օր առաջ: Զեկուցում ենք խմբի ընդհանուր կատարվող և կատարվելիք աշխատանքների մասին: Խոսքով հանդես են գալիս ծնողները և այլ մասնագետներ: Ծնողը ժողովի ժամանակ լրացնում է ընտանիքի մասնակցության հարցաթերթը/տես հավելված 1/:

Ժողովների անցկացման ժամանակ օգտվում ենք «Ծնողական կրթություն, վերապատրաստողների ուղեցույց» գրքից: Ժողովը սկսում ենք ողջույնի խոսքով: Մթնոլորտն ավելի մտերմացնելու համար կատարում ենք սառույց կտորող վարժություն՝ «Ես գնում եմ ճամփորդելու»: Ներկայացնում ենք օրակարգի թեմաները, կատարում ենք քննարկումներ և վերջում ամփոփում հանդիպումը:

Ժողովի վերջում կատարում ենք արձանագրություն.

Մանկապարտեզի յուրաքանչյուր խմբասենյակում կա «Ծնողական անկյուն» անկյունը, որտեղ տեղադրվում են ծնողների համար խորհրդատվական նյութեր՝ բոլոր բաժինների ծրագրերով:

Առաջարկությունների արկղիկը, որը ամրացնում ենք խմբասենյակի պատին, որտեղ ծնողներն արտահայտում են իրենց մտահոգությունները երեխաների հետ կապված այս կամ այն հարցի շուրջ: Ծնողը չի նշում իր անունը: Արկղը բացում ենք ժողովների ժամանակ և քննարկում դրա մեջ հավաքված հարցերը:

Որպես դաստիարակ և ծնող՝ շատ եմ կարևորում մանկապարտեզ-ընտանիք համագործակցությունը: Երբ ծնողը մասնակից է լինում մանկապարտեզում կազմակերպված միջոցառումներին, խաղերին, դա ավելի է մտերմացնում մանկապարտեզ-ընտանիք կապը: Համագործակցությունը շոշափելի դարձնելու

համար կազմակերպում ենք տարաբնույթ միջոցառումներ՝ էքսկուրսիաներ: «Ժամանց ծնողների հետ» աշխատանքի ուղղությունը, պարզվում է, ամենագրավիչ, պահանջված, օգտակար շփման միջոցներից է:

Կատարված աշխատանքները թույլ են տալիս բարձրացնել ծնողների հոգեբանական և մանկավարժական իրավասությունը ծնող-երեխա հարաբերությունների հարցերում:

Ծնողները ամենահարազատ և ամենամոտ մարդիկ են:

Երեխայի սերտ շփումը ընտանիքի ավագ անդամների հետ էմոցիոնալ կերպով հարստացնում է ընտանեկան կապերը, ամրապնդում ընտանեկան ավանդույթները, սերունդների միջև հաստատում է շարունակականություն: Ապրիլի 7-ը համարվում է մայրության և գեղեցկության օր: Այս օրը մանկապարտեզում մայրիկների համար պատրաստում ենք բացիկներ և նվիրում նրանց:

Ծնողների հետ աշխատանքում կարևորում ենք գրույցների դերը: Զրույցների ժամանակ ներկայացնում ենք երեխայի կատարած աշխատանքները (նկարչություն, ծեփ, ապլիկացիա), որոնք հնարավորություն են տալիս ավելի լավ ճանաչելու երեխային, և գրույցը դարձնում է ավելի պարզ և հետաքրքիր:

Կազմակերպում ենք նաև բաց դռների օր: Այս օրերին ծնողները կարող են հաճախել ռեժիմի պահերին, պարապմունքներին: «Բաց դռները» ծնողներին հնարավորություն է տալիս տեսնել մանկավարժների և երեխաների շփման ոճը, «ներգրավվելու» երեխաների և մանկավարժների հաղորդակցությանն ու գործունեությանը:

Ծնողների հետ կազմակերպում ենք նաև թեմատիկ գրույցներ՝ «Ինչպես օգնել երեխաներին սթրեսային իրավիճակներում», «Ձեր ստեղծագործ երեխան», «Գիշերային վախեր» և այլ բազմազան թեմաներով:

Ծնողների հմտությունները և գիտելիքները կարելի է օգտագործել խմբասենյակում երեխաների հետ զբաղվելու ժամանակ: Ծնողները օգնում են մեզ որոշակի գործունեության ժամանակ, նրանց հետ միասին կատարում ենք որոշ աշխատանքներ, օգնում են խմբասենյակը դասավորելիս և ձևավորելիս:

Այսօրվա չենք սահմանափակվում. շարունակում ենք ծնողների հետ համագործակցության նոր ուղիներ փնտրել: Ի վերջո, մենք մեկ նպատակ ունենք՝ կրթել ապագա կյանք կերտողներին: Ինչպիսին մարդն է, այնպիսին էլ աշխարհն է, որը նա ստեղծում է իր շուրջը:

Բաժին 2.1 Հետազոտական աշխատանքի գործնական մասը

Երեխայի օբյեկտիվ և արժանապատիվ գնահատման հարցում ծնողները պետք է լինեն դաստիարակի գործընկերը: Հետևյալ գործելակերպը կօգնի խրախուսել ծնողների մասնակցությունը երեխայի գնահատման գործընթացին:

1. Նպատակը

- Երեխային գնահատելիս ընդգծել դրականը
- Կատարել գնահատման հարցում՝ զրույց այն մասին, թե ինչպիսին է երեխայի առօրյա հաղորդակցությունը ծնողների հետ:
- Հստակորեն ներկայացնել ստանդարտացված թեստերի և արժանահավատ գնահատման միջև եղած տարբերությունները:
- Ցույց տալ, որ հարգում և բարձր ենք գնահատում ծնողի դերը երեխայի վարքի և առաջադիմության հարցում:
-

2. Պլան

Ծնողական ժողովի պլանը կազմելիս մշակել ենք նոր արդի թեմա՝ «Դրականը պայծառ ապագայի հիմք» խորագրով: Ծնողական ժողովի հիմնական նպատակն է՝ ծնողին ուղղորդել, որպեսզի հարցադրումների միջոցով երեխայի ուշադրությունը կենտրոնացնի դրական երևույթների վրա: Երեխան, ստանալով դրական հարց, սկսում է մտածել և ուշադրություն դարձնել դրական երևույթներին և՛ խմբում, և՛ տանը, և՛ միջավայրում: Այսպիսով, մենք երեխայի մեջ սերմանում ենք պոզիտիվ մտածելակերպ:

Մեր կողմից պլանավորված ծնողական ժողովի համար նախապատրաստել ենք հատուկ պոստերներ՝ ծնողների հետ հոգեբանական վարժություն անցկացնելու համար: Վարժության հիմնական նպատակը ծնողին թեմայի մեջ ներգրավելն է, ծնողի միջոցով երեխայի մոտ պոզիտիվ և դրական բնավորության ձևավորելն է, իսկ դրան հասնելու լավագույն միջոցը ծնող-երեխա պարզ հարց-պատասխան մեթոդն է: Ծնողի կողմից երեխային ուղղված հարցերը շատ կարևոր են, քանզի այդ հարցերը երեխայի մոտ ձևավորում են մտածելակերպ, իսկ հետագայում նաև ձևավորում բնավորություն և ստեղծում կարծրատիպեր:

A4 ֆորմատի թղթերի վրա տպագրել ենք բացասական և դրական հարցադրումներ՝ ուղղված ծնողի կողմից երեխային:

Ստորև ներկայացնում ենք այդ թերթիկների վրա տպագրված հարցադրումների օրինակներ.

ՄԻՐԵԼԻ՝ ԾՆՈՂՆԵՐ, ԵՐԲ ՄԵՁ ՎԵՐՑՆՈՒՄ ԵՔ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻՑ
ՊԵՏՔ ԶԷ ՄԵՁ ՀԱՐՑՆԵԼ՝

- Քեզ ՎԻՐԱՎՈՐԵ՞Ն ԵՆ
- ԿՈՎԵ՞Ն ԵՍ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՀԵՏ
- ՎԻՐԱՎՈՐԵ՞Ն ԵՆ ՔԵԶ
- ԲԱՐԿԱՑԵ՞Ն ԵՆ ՔԵԶ ՎՐԱ
- ԴՈՒ ՔԵԶ ՎԱՏ ԵՍ ԶԳԱՑԵ՞Ն

ԱՅԼ ՊԵՏՔ Է ՀԱՐՑՆԵԼ

- Ի՞ՆՉ ՆՈՐ ԲԱՆ ԵՍ ՍՈՎՈՐԵԼ
- ԻՆՉՈ՞Վ ԵՍ ԶԱՐՄԱՑՐԵԼ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻԴ
- ՈՒ՞Մ ՀԵՏ ԵՍ ԸՆԿԵՐԱՑԵԼ
- ՈՒ՞Մ ԵՍ ԿԱՐՈՂԱՑԵԼ ՕԳՆԵԼ
- Ի՞ՆՉ ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՍ ԿԱՐՈՂԱՑԵԼ ԿԱՏԱՐԵԼ
- ԻՆՉՈ՞Վ ԵՍ ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՂԵԼ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻԴ ԵՎ ԴԱՅԱԿԻԴ
- Ի՞ՆՉ ԲԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ԵՍ ՀԱՂԹԱՀԱՐԵԼ

ԶԵՐ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԵՆՏՐՈՆԱՅՐԵ՛Ք ԴՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱ՝
 ԶԵՎԱՎՈՐԵԼՈՎ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՍՈՏ ԴՐԱԿԱՆ ՄՏԱԾԵԼԱԿԵՐՊ.
 ԼԻՆԵՆՔ ՀԱՆԴՈՒՐԺՈՂ ԵՎ ՀԱՐԳԱԼԻՑ ՄԻՄՅԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՍԲ,
 ՄԱՏԱՐ ԼԻՆԵՆՔ ՄԻՄՅԱՆՑ՝ ԼԱՎ ՍԵՐՈՒՆԴ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԵԼՈՒ
 ՀԱՐՑՈՒՄ.

ՉԷ՞ ՈՐ ՄԵՐ ԵՐԿՐԻ ԱՊԱԳԱՆ ՄԵՐ ԼԱՎ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՎԱԾ ՍԵՐՈՒՆԴՆ
 Է,ԻՄԿ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՍԿԻԶԲԸ՝ ԸՆՏԱՆԻՔՆ ՈՒ
 ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԸ.ՄԻԱՍԻՆ ԿԵՐՏԵՆՔ ՄԵՐ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԼԱՎ ԱՊԱԳԱՆ
 «ՍԵՆՏԻ ԹԻՎ 3 ՀԵՔԻԱԹ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ»
 ԿՐՏՍԵՐ 2-ԴԴ ԽՈՒՄԲ «ԱՍՏԴԻԿՆԵՐ»
 ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ՝ ՍԱՀԱԿԱՆՈՒՇ ՓԱՆՈՍՅԱՆ

Այդ թերթիկները ժողովի ժամանակ բաժանեցինք ծնողներին, ժամանակ տվեցինք, որ ծնողը ծանոթանա թերթիկին:

3. Ժողովի անցկացման կարգը

Ծնողներին դիմավորեցինք դահլիճում, որպեսզի անցկացնենք ծնողական ժողով: Ի տարբերություն մնացած ժողովների՝ այս անգամ նախապատրաստել էինք հանդիպում կլոր սեղանի շուրջ՝ ավելի մտերմիկ միջավայր ստեղծելով ծնողների միջև:

Ժողովի սկսվելուն պես ծնողներին բանավոր կերպով ծանոթացրինք ժողովի բուն թեմային և խորագրին: Ծնողներին ներկայացրինք մեր կողմից պատրաստված պոստերները: Այդ պոստերները ժողովի ժամանակ բաժանեցինք ծնողներին, ժամանակ տվեցինք, որ ծնողը ծանոթանա պոստերին: Զրուցեցինք երեխաների դրական և բացասական արարքներից: Պարզաբանեցինք դրանց պատճառն ու

փորձեցինք լուծում տալ՝ հետազոտելով արարքի պատճառա-հետևանքային կապը: Թեման ամրապնդելու նպատակով ծնողները ըստ հերքականության վեր բարձրացրին իրենց պոստերը և բարձրաձայն ընթերցեցին՝ միմյանց շարունակելով: Ավարտելով տվյալ գործնական աշխատանքը՝ անցանք հարցերի և առաջարկությունների քննարկմանը:

4. Հարց-առաջարկություն-քննարկում

Ծնողների կողմից ամենաշատ հնչող հարցը այն էր, թե ինչպես իմանալ երեխայի վախերի, անհանգստության, նրա հոգեվիճակի, տեղի ունեցած բացասական դեպքերի մասին, եթե այդ մասին հարց չուղղել:

Միասին քննարկումներից և առաջարկներից հետո եկանք այն եզրահանգմանը, որ երեխային պետք չէ ուղիղ հարցադրում անել բացասական երևույթների մասին, քանի որ երեխան կսկսի կենտրոնանալ դրանց վրա, և դա կարող է խանգարել երեխային մանկապարտեզում և առհասարակ նոր շրջապատ ինտեգրվել. դա կարող է երեխայի մոտ մշտական վախի և տագնապի հիմք դառնալ, ուստի հանգեցինք այն մտքին, որ շրջանցող և հոգեբանական հարցերի, փոխաբերությունների, հեքիաթի հերոսների հետ համեմատական անցկացնելով պարզել երեխայի վախերն ու անհանգստությունը և նույն փոխաբերական, հեքիաթի հերոսների հաղթահարման օրինակով էլ երեխային օգնել հաղթահարել իր խնդիրները և վախերը: Այդ օրինակներով երեխային սերմանել խիզախություն, հավատ իր սեփական ուժերին, ինչու չէ, նաև լիդերական գծեր բացահայտել և զարգացնել երեխաների մոտ:

5. Եզրահանգում

Թեմայի ավարտին ծնողների կողմից նկատվեց մեծ ակտիվություն, ինչը բացակայում էր թեմայի սկզբում, զգալի ժպիտներ և դրական էմոցիաներ ցուցաբերեցին, սկսեցին մեր և միմյանց հետ խոսելիս օգտագործել փառաբանական բառեր:

Գործնական աշխատանքի դիտարկմանն են մասնակցել մանկապարտեզի տնօրեն Ա. Ղարիբյանը, մեթոդիստ Ա. Կասյանը և դաստիարակ Լ. Մանուկյանը:

Ստորև ներկայացնում ենք նրանց դիտարկման արդյունքները:

«Կարևոր և անհրաժեշտ է ընտանիքի և մանկապարտեզի կապը: Այստեղ ընդգծվում է սոցիալական հաստատությունների փոխներթափանցման խնդիրը: Ընտրված թեման շատ արդի և նորավոճ է, համագործակցային և դաստիարակչական առումով շատ արդյունավետ: Նման փորձնական աշխատանք մանկապարտեզում անցկացվում է առաջին անգամ, աշխատանքը բավականին հաջողված և նպատակային էր:

Ընտանիքն ու մանկապարտեզն ունեն իրենց առանձնահատուկ դերը, չեն կարող փոխարինել միմյանց: Հաջողության պայմանն է՝ վստահության գործարար կապերի հաստատումը, ճշտել ծնողների և մանկավարժների դաստիարակչական դիրքորոշումը, որը Սահականուշ Փանոսյանը կարևորում է 3-4 տարեկաններին ավագ խմբերին նախապատրաստելու համար: Ընկեր Սահականուշը հատուկ շեշտադրում է ծնողների դերը մանկապարտեզի կյանքում: Ծնողներին պետք է ընդունել որպես դաստիարակների դաշնակցի ուսուցման և դաստիարակության գործը ճիշտ կամակերպելու, երեխաներին անհրաժեշտ գիտելիքների, ինչպես նաև արժեքների փոխանցման գործում: Երեխաների սոցիալական զարգացման վրա ներազդումը իրականացվում է ընտանիքում:

Ընկեր Սահականուշը ընտանիքի հետ կապ պահպանելու համար օգտագործում է տարբեր ձևեր՝ զրույցներ, կոնսուլտացիաներ, ծնողական ժողովներ, այցելություններ, ծնողական կոմիտեի ձևավորում, ծնողների մասնակցություն մանկավարժական խորհրդի աշխատանքներին և այլն»:

Տնօրեն՝ Ա. Ղարիբյան

«Ծնողների հետ կազմակերպվող անհատական զրույցները գնահատելի են նրանով, որ դաստիարակին հնարավորություն են տալիս միշտ շփման մեջ լինել ընտանիքի հետ և ավելի ազատ, բաց խոսել երեխայի մասին: Այդ զրույցները լինում են կարճատև, բայց կարող են ձեռք բերել շատ մեծ նշանակություն, քանի որ դաստիարակին և ընտանիքին իրազեկ են դարձնում երեխայի կյանքի բոլոր իրադարձություններին և հնարավորություն են տալիս անմիջապես ազդել երեխայի վարքի վրա:

Ծնողների մանկավարժական լուսավորմանը մեծապես նպաստում է նաև թեմատիկ զրույցների կազմակերպումը, որն իր մեջ պարունակում է տեղեկատվություն, խորհուրդներ՝ երեխայի կյանքն ու գործունեությունը ժամանակակից պահանջներին համապատասխան կազմակերպելու, ինչպես նաև մանկապարտեզի մանկավարժական գործընթացը լուսաբանող տարբեր նյութեր:

Ահա այս ամենը հիանալի կարողանում է կազմակերպել դաստիարակ Ս.Փանոսյանը իր աշխատանքում: Նա իր աշխատանքում հասնում է դրական արդյունքի, քանի որ սերտ համագործակցության մեջ է յուրաքանչյուր երեխայի ընտանիքի հետ»:

Մեթոդիստ Ա. Կասյան

««Սևանի թիվ 3 հեքիաթ մանկապարտեզ»-ի կրտսեր խմբի դաստիարակ Սահականուշ Փանոսյանը եռամսյակը մեկ անգամ անցկացնում է ծնողական ժողով: Յուրաքանչյուր ծնողական ժողով սկսում է խաղով, հստակ ներկայացնում է օրակարգի թեմաները: Ծնող-մանկապարտեզ կապը դրված է ամուր հիմքերի վրա:

Ծնողները ուշադրությամբ հետևում են «Ծնողական անկյուն» վահանակի անընդհատ փոփոխվող նյութերին, իրազեկված են խմբում անցկացվող յուրաքանչյուր պարապմունքից:

Սահականուշ Փանոսյանի և ծնողների սերտ համագործակցությունը նպաստում է հաջողված պարապմունքներ անցկացնելուն»:

Դաստիարակ Լ. Մանուկյան

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, ուսումնասիրելով ընտանիք-մանկապարտեզ համագործակցությունը, հանգում ենք այն եզրակացության, որ կրթելու և դաստիարակելու հիմքը դրվում է ընտանիքում: Մանկապարտեզը լրացնում է, օգնում ծնողի սկսած աշխատանքը ճիշտ նպատակին հասցնելուն: Մանկապարտեզը պետք է աշխատի ընտանիքի հետ, և հարաբերությունը պետք է լինեն բարեկամական-գործընկերային:

Ուսումնասիրելով «Սևանի թիվ 3 Հեքիաթ մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ-ի փորձը՝ առանձնացրինք մի քանի կարևոր կետ՝ ընտանիքին մանկապարտեզի կյանքին ներգրավվելու համար.

- Ընտանիքը պետք է դառնա մանկապարտեզի գործընկերը
- Ընտանիքը որպես փորձագետ պետք է օգնի մանկապարտեզին զարգացնել և կատարելագործել ծրագիրը
- Ընտանիքը պետք է ընդունի մանկապարտեզի մանկավարժական մոտեցումները և սկզբունքները
- Մանկապարտեզը ծնողին պետք է դիտարկի որպես գործընկեր, պատվիրատու, լսի ծնողի անհանգստությունը, կարևորի նրա դիտարկումները, տարբեր մասնագիտություններ ունեցող ծնողներին դիտարկի որպես մասնագետներ
- Ծնողների կարողությունը դիտարկի որպես ռեսուրս և օգտագործի ի նպաստ մանկապարտեզի
- Ծնողներին պետք է ներգրավի մանկապարտեզի ամենօրյա կյանքին՝ ներառելով նրանց տարբեր աշխատանքներում:

Այն պարտեզներում, որտեղ ընտանիք-մանկապարտեզ համագործակցությունը կարևորվում է, երեխաները ավելի ազատ են, ինքնավստահ, հանգիստ և երջանիկ: Բոլոր տեսակի գործընկերության հարաբերությունները ընթանում են կողմերի հավասարության, փոխադարձ գոհունակության և հարգանքի վրա: Դա արտացոլվում է երեխայի դեմքին և արարքների մեջ:

Ընտանիքն ու մանկապարտեզը դաստիարակչական երկու երևույթ են, որոնցից յուրաքանչյուրը երեխային տալիս է սոցիալական փորձ յուրովի, բայց միայն միմյանց հետ համատեղ ստեղծում են օպտիմալ պայմաններ փոքր մարդու՝ մեծ աշխարհ մուտք գործելու համար:

Միայն մանկապարտեզի և ընտանիքի ներդաշնակ փոխազդեցության մեջ կարելի է փոխլրացնել և մեղմացնել միմյանց: Ինձ համար դա հնարավոր դարձավ միայն ուժերի համախալմամբ և ծնողներիս հետ համագործակցության շնորհիվ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Ամիրջանյան Յու. Ա., Սահակյան Ա. Ս «Մանկավարժություն», Երևան 2005թ.
2. Մխտոյան Հասմիկ, Սմբատյան Լալա «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար», Երևան 2010թ.
3. Պետրոսյան Հ. Հ. «Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները», 1-ին և 2-րդ մաս, Երևան 2007թ.
4. Սմբատյան Լ. «Խաղերի և խաղ-զվարճալիքների կազմակերպումը մանկապարտեզում», Երևան 2014թ.
5. «Նախաշավիղ» հանդես:
6. Քայլ առ քայլ «Այնքան ծանոթ և անծանոթ մեր երեխան»:
7. Այլընտրանքային մոդելներով 5-6 տարեկան երեխաների նախադպրոցական կրթության կազմակերպումը, Երևան 2010:
8. Ծողական կրթություն, վերապատրաստողների ուղեցույց, Երան2005:
9. <https://www.arlis.am/>:

Ընտանիքի մասնակցության որոշարկման ձև

Ծնողի անուն ազգանուն .....
Երեխայի անուն ազգանուն.....

Հարգելի տիկին

Ուրախ ենք, որ Ձեր երեխան այս տարի հաճախելու է մեր խումբ: Սիրով ակնկալում ենք Ձեր համագործակցությունը: Մենք խրախուսում ենք ընտանիքների առավելագույն ներգրավումը մեր ծրագրում: Որպեսզի ավելի ստույգ պատկերացում կազմենք այն մասին, թե ինչով կցանկանայիք մեզ օգնել, խնդրում ենք ստորև բերված ցանկում ընդգծել Ձեր հետաքրքրության ոլորտները:

Շատ շնորհակալություն:

Կարող եմ/ցանկանում եմ/ հետևյալ կերպ աջակցել ուսումնական ծրագրին.

- Հաճախել ամենամսյա ծնողական հանդիպումներին
- Աշխատել խմբասենյակում
- Մասնակցել մանկապարտեզից դուրս իրականացվող աշխատանքներին:

Եթե դրական եք պատասխանել, ապա նշված գործունեության ձևերից որին կուզենայիք մասնակցել երեխաների հետ միասին:

- Ընթերցանություն
- Արվեստ
- Երաժշտություն
- Կառուցել կամ նյութեր պատրաստել
- Օգնել արշավների և էքսկուրսիաների ժամանակ
- Մասնակցել հատուկ միջոցառումների կազմակերպմանը
- Հաճախել ծնողների համար կազմակերպված միջոցառումներին
- Այլ աշխատանքներ